



# دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشکده بهداشت

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش بهداشت

عنوان:

بررسی میزان سرمایه اجتماعی و ارتباط آن با سوء مصرف مواد در دانش آموزان  
دوره دوم متوسطه در شهرستان های بم، ریگان و فهرج در سال تحصیلی

۱۳۹۷-۱۳۹۸

توسط: نجمه پور رمضانی

استاد راهنما: دکتر عابدین ایرانپور

اساتید مشاور: دکتر حمید شریفی، دکتر محبت محسنی

سال تحصیلی ۱۳۹۸ - ۱۳۹۷

## چکیده

**زمینه و هدف:** یکی از مهم‌ترین دارایی‌ها و تعیین‌کننده‌های اصلی توسعه پایدار هر کشور، سرمایه اجتماعی آن می‌باشد. هدف از این پژوهش

تعیین میزان سرمایه اجتماعی و ارتباط آن با شیوع سوء مصرف مواد در نوجوانان شرق ایران (بم، ریگان و فهرج) بود.

**مواد و روش‌ها:** این مطالعه به روش توصیفی تحلیلی و به صورت مقطعی جهت تعیین سرمایه اجتماعی و رابطه آن با شیوع سوء مصرف مواد

بود که بر روی ۶۰۰ نفر از دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه پسرانه و دخترانه مناطق شهری شهرستان‌های شرقی استان کرمان شامل بم، ریگان

و فهرج در پائیز سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ انجام گرفت؛ و با توجه به احتمال متفاوت بودن شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در مناطق

مختلف شهری به جهت اینکه نمونه، معرفی از کل دانش‌آموزان مورد پژوهش باشد از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده

کردیم؛ و در نهایت ۳۲۹ دختر و ۲۷۱ پسر وارد مطالعه شدند.

**یافته‌ها:** میانگین نمره سرمایه اجتماعی در پسران و دختران به ترتیب ۳/۴۶ و ۳/۳۳ (از ۵ نمره) بود. کمترین نمره کسب شده به اعتماد

اجتماعی (۲/۸۴ در دختران و ۲/۹۸ در پسران) تعلق داشت. سابقه سوء مصرف حداقل یک مورد ماده مخدر یا روان‌گردان در تمام طول عمر در

پسران (۱۸۱ نفر) ۵۵/۹ درصد و در دختران (۶۸ نفر) ۳۶/۶ درصد بود. بیشترین مواد مورد استفاده در شرکت‌کنندگان به ترتیب قلیان (۴۱/۸

درصد) و الکل (۱۶/۹) گزارش شد. همچنین، به ازای افزایش یک نمره در سازه‌های مشارکت اجتماعی، انسجام اجتماعی و پیوند با خانه و

مدرسه، شانس شیوع سوء مصرف مواد به ترتیب ۱۷، ۲۲، ۲۶ و ۴۶ درصد کاهش یافت.

**نتیجه‌گیری:** ارتباطی معکوس و بسیار قوی بین شیوع سوء مصرف مواد و میزان سرمایه اجتماعی افراد وجود دارد. به‌طور کلی، قبل از انجام

هرگونه مداخله مرتبط با سلامت، بررسی عوامل تعیین‌کننده مرتبط با آن مشکل، امری ضروری به نظر می‌رسد؛ بنابراین، بالا بردن سرمایه

اجتماعی یک رویکرد اجتماع‌محور بسیار مؤثر می‌باشد که به‌طور غیرمستقیم سبب پیشگیری از شیوع سوء مصرف مواد در نوجوانان می‌گردد و

می‌تواند در برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه متخصصان و سیاست‌گذاران این حوزه قرار گیرد.

**واژگان کلیدی:** سرمایه اجتماعی، دوره نوجوانی، شیوع سوء مصرف مواد، دانش‌آموزان

## Abstract

**Background and Aim:** One of the most important assets and determinants of sustainable development in any country is its social capital. The purpose of this study was to determine the prevalence of substance abuse and its relationship with social capital in adolescents in the east of Iran (Bam, Reagan and Fahraj).

**Materials and methods:** This study was a cross-sectional descriptive-analytic study to determine social capital and its relationship with prevalence of substance abuse among 600 high school boys and girls in urban areas of eastern Kerman province including Bam, Reagan and Fahraj. It was held in the fall of the academic year 2018-2019. Due to the possibility of different socio-economic and cultural conditions in different urban areas, we used multi-stage sampling method to represent the sample of all students under study. Finally 32 girls and 271 boys were included in the study.

**Findings:** The mean SC score among boys and girls studied was 3.46 and 3.33, respectively (from 5 score). Among the SC constructs, respectively, the lowest and highest score belonged to social trust and [2.84 in girls and 2.98 in boys with 95% confidence interval (CI) of 0.06-0.21,  $P < 0.001$ ] and bonding to family (3.92 in girls and 4.25 in boys with 95% CI of 0.22-0.44,  $P < 0.001$ ). The ever use prevalence of at least one substance abuse was 55.9% ( $n=181$ ) for boys and 36.6% ( $n = 68$ ) for girls. Hookah (41.8%) and alcohol (16.9%) were the most substances abused by participants. One-point increase in score of the constructs of social participation social cohesion, bonding with family, and bonding with schools was associated with a reduce of 17%, 22%, 26%, and 46% in the probability of ever SU, respectively.

**Conclusion:** There was a strong relationship between substance abuse and social capital. Thus, rising SC as an effective community- based and indirect approach can help policy makers and professionals in preventing SU in Iran .However, prior to any intervention, identification of more causality may be required.

**Keywords:** Social capital, Adolescence, Substance abuse, Students.



**Kerman University of Medical Sciences**

**Faculty of Medicine**

In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree MSC

**Title:**

Determining the Social Capital and its association with Substance Abuse in high school students in Bam, Fahraj and Rigan cities (2018-2019)

**By:**

**Najme Pourramazani**

**Supervisor:**

**Abedin Iranpour (Ph.D.)**

**Advisors:**

**Hamid Sharifi (Ph.D.)**

**Mohabat Mohseni (ph.D.)**

**Years: 2018-2019**



دانشگاه علوم پزشکی کرمان  
تحصیلات تکمیلی دانشکده

بسمه تعالی

صورجلسه دفاع از پایان نامه

تاریخ .....

شماره .....

پیوست .....

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی نامه خواهمند است نظر خود را در خانم نجمه پور رضانی دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت و ارتقای سلامت تحت عنوان " بررسی میزان سرمایه اجتماعی و ارتباط آن با سوء مصرف مواد در دانش آموزان دوره دوم متوسطه در شهرستان های بم ، ریگان و فیروز در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ " به راهنمایی آقای دکتر عابدین ایرانپور اعلام نمائید.

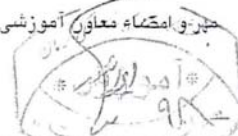
در ساعت ۱۱ روز چهارشنبه مورخ ۹۸/۵/۲۲ با حضور اعضای محترم هیات داوران متشکل از:

سمت	نام و نام خانوادگی	امضا
الف: استاد(ان) راهنما	آقای دکتر عابدین ایرانپور	
ب: استاد(ان) مشاور	۱- آقای دکتر حمید شریفی ۲- خانم دکتر محبت محسنی	
ج: عضو هیات داوران (داخلی)	آقای دکتر محمد مهدی فداکار	
د: عضو هیات داوران (خارجی)	خانم دکتر فرزانه ذوالعلی	
ه: نماینده تحصیلات تکمیلی	آقای دکتر حمید شریفی	

تشکیل گردید و ضمن ارزیابی به شرح پیوست با درجه عالی و نمره ۲۰ ثبت گردید و مورد تأیید قرار گرفت.

مهر و امضاء معاون آموزشی

PGV:



۵-۲۳